

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำและความสามารถในการบริหารงานวิชาการ
ของหัวหน้าฝ่ายวิชาการในวิทยาลัยครู



นายพีรศักดิ์ ทองมาก

007079

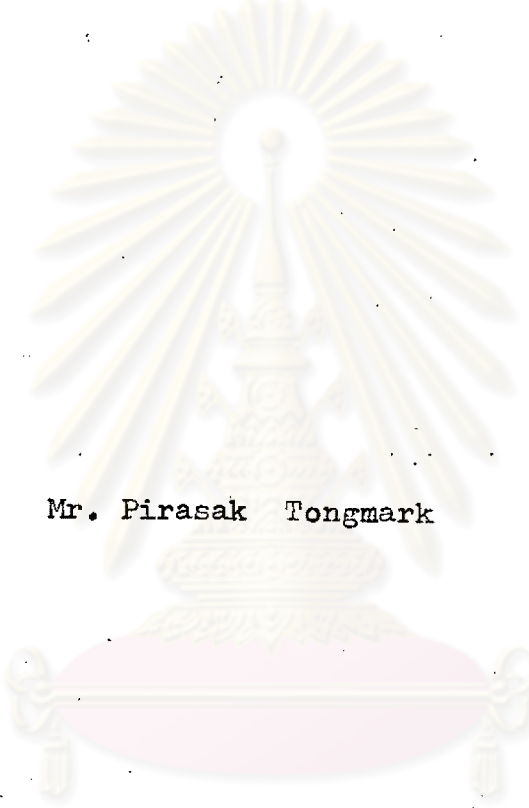
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2519

116745032

THE RELATIONSHIP BETWEEN LEADERSHIP BEHAVIOR AND COMPETENCIES
IN ACADEMIC ADMINISTRATION OF ACADEMIC DEPARTMENT CHAIRMEN
IN TEACHERS COLLEGES



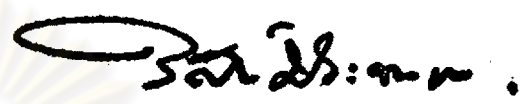
Mr. Pirasak Tongmark

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University


1976


บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนประกอบ
การศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

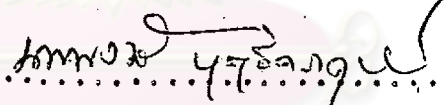


.....
คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ

 กรรมการ

 กรรมการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย คร. อมรชัย คันทิเมธ

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำและความสามารถในการบริหารงานวิชาการของหัวหน้าฝ่ายวิชาการในวิทยาลัยครู

ชื่อ นายพีรศักดิ์ ทองมาก แผนกวิชาบริหารการศึกษาศึกษา

ปีการศึกษา 2518

บทคัดย่อ



วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาให้ทราบถึง พฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริงของหัวหน้าฝ่ายวิชาการในวิทยาลัยครู
2. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการบริหารงานวิชาการของหัวหน้าฝ่ายวิชาการในวิทยาลัยครู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการบริหารงานวิชาการกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ ตัวแปรที่มุ่งศึกษาคือพฤติกรรมความเป็นผู้นำและความสามารถในการบริหารงานวิชาการของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยครู 15 แห่ง แต่ละแห่งได้สุ่มตัวอย่างประชากรมา 32 คน แบ่งเป็นผู้อำนวยการ 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน และอาจารย์ 30 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 480 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 414 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.25

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ประกอบด้วยชุดถาม 3 ตอน ตอนแรกเป็นชุดถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สำหรับควบคุมการกระจาย

ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่สองเป็นแบบสอบถาม LBDQ ซึ่งปรับปรุงมาจากฉบับที่มีผู้แปล
ไว้แล้ว ใ้วัดพฤติกรรมความเป็นผู้นำของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และตอนที่สามเป็นแบบสอบถาม
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใ้วัดความสามารถในการบริหารงานวิชาการของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ
การวิเคราะห์ข้อมูล ใ้ใช้วิธีการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ค่าความแปรปรวน การทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มด้วยที่-เทสต์ และค่าสัมประสิทธิ์สห-
สัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

สรุปผลการวิจัย

1. หัวหน้าฝ่ายวิชาการมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่เป็นอยู่จริงในระดับปานกลางทุกด้าน โดยที่พฤติกรรมด้านการแสดงออกซึ่งความเป็นมิตร ใ้วางใจ ความนับถือซึ่งกันและกัน และ สัมพันธภาพอันอบอุ่นระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน มีแนวโน้มสูงกว่าพฤติกรรมที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน ด้านความเข้าใจในการดำเนินงาน การติดต่อสื่อสาร รวมทั้งวิธีการดำเนินงาน ใ้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

พฤติกรรมความเป็นผู้นำทุกด้านของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ และของตนเองสูงกว่าความคิดเห็นของอาจารย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำของตนสูงกว่าความคิดเห็นของผู้อำนวยการทุกด้าน แต่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะพฤติกรรมด้านการแสดงออกซึ่งความเป็นมิตร ใ้วางใจ ความนับถือซึ่งกันและกัน และสัมพันธภาพอันอบอุ่นระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน เท่านั้น

2. ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของหัวหน้าฝ่ายวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นของผู้อำนวยการสูงกว่าความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายวิชาการอย่างไร้มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มสูงกว่าความคิดเห็นของอาจารย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

3. ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทุกด้านในทางบวก ในระดับที่สูงมาก และใกล้เคียงกัน.

Thesis Title The Relationship between Leadership Behavior and
Competencies in Academic Administration of
Academic Department Chairmen in Teachers Colleges.

Name Mr. Pirasak Tongmark
Department Educational Administration

Academic Year 1975

ABSTRACT

The Purposes of the Study

The specific purposes of this research endeavor were as
follow :

1. to ascertain the real leadership behavior of academic
department chairman in teachers colleges.
2. to ascertain the level of competencies in academic
administration of academic department chairmen in teachers colleges.
3. to ascertain the relationship between competencies in
academic administration and leadership behavior of academic department
chairmen.

Methods and Procedures

Survey method was used in this research. Leadership behavior
and competencies in academic administration were the variables of the
study.

The administrators and instructors in 15 teachers colleges were

randomly selected as respondents. In each college, the sample included a director, an academic department chairman, and 30 instructors. 480 questionnaires were sent to respondents and 414 or 86.25 percent completed and returned.

The instrument used was a questionnaire of three parts. First, to control the discrimination of samples, status and personal information were asked. Second, adapted from Halpin's Leader Behavior Description Questionnaire (LBDQ), to measure the leadership behavior of academic department chairmen. And third, constructed by the researcher, to measure competencies in academic administration of academic department chairmen.

The statistical treatment included mean, standard deviation, variance, test of significance by t-test, and coefficient correlation.

Major Findings

The significant findings of this investigation can be summarized as follow :

1. Every dimension of real leadership behavior of academic department chairmen was found in the middle level. There was trend that behavior indicative of friendship, mutual trust, respect, and warmth in the relationship between the leader and the members of his staff, higher than the leader's behavior in delineating the relationship between himself and members of the work-group and in endeavoring to establish well-defined pattern of organization, channels of communication, and methods of procedure.

Directors and themselves scored higher on every dimension of leadership behavior than did the the instructors at the significant difference of .01. Otherwise, the chairmen scored themselves higher than directors' perception, but there was significant difference at .10 only behavior indicative of friendship, mutual trust, respect, and warmth in the relationship between the leader and the members of his staff.

2. Competencies in academic administration of academic department chairmen were found in middle level. Directors' perception was higher than those of chairmen's, but insignificant differences. Perceptions of both groups were significantly higher than instructors' at .01, and .05 respectively.

3. Competencies in academic administration were positively related to every dimension of leadership behavior in a very high degree. They almost equalled.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กติกกรมประกาศ



ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างมากจากผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และ
อาจารย์ในวิทยาลัยครูต่าง ๆ ที่ได้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณและขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งต่อท่านอาจารย์ ดร. อมรชัย
คันติเมธ อาจารย์ณพนพงษ์ บุญจิตราคุลย์ และอาจารย์ ดร. พิชัย บุรณะสมบัติ ที่ได้
กรุณาให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำตลอดมา และขอขอบพระคุณ อาจารย์ประธาน
จันทร์เจริญ อาจารย์บุญเลิศ ศรีหงส์ อาจารย์ ม.ร.ว. จุรีพรหม กมลาศน์
อาจารย์ประหยัค เปตานนท์ อาจารย์สุนทร บำเรอราช อาจารย์สำราญ สารสุวรรณ
อาจารย์มนตรี ผดุงวงศ์ อาจารย์ประสงค์ นิมมา คุณมนูญ เอี่ยมวิไลย์ และ
คุณธีระ มาเปียง ซึ่งกรุณาให้กำลังใจและสนับสนุนในคานต่าง ๆ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ประโยชน์และความรู้อันจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบสัการะ
เป็นกตเวทิตาแก่พระคุณของคุณพ่อและคุณแม่ ที่สื้อมายากล้าบากทุกอย่างด้วยความอดทนและ
เสียสละอย่างยิ่ง ด้วยความรักและความปรารถนาดีอันสูงสุดต่อชีวิตการศึกษาของผู้วิจัยตลอด
เวลาที่ผ่านมา.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พีรศักดิ์ ทองมาก

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๒
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
รายการตารางประกอบ.....	๘
รายการภาพประกอบ.....	๙



บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย.....	6
	ข้อจำกัดของการวิจัย.....	6
	นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย.....	7
	ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย.....	8
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	9
2	เอกสารอ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
	พฤติกรรมความเป็นผู้นำ.....	12
	ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำ.....	12
	ความหมายของผู้นำ.....	12
	ความเป็นผู้นำ.....	16

ประเภทของผู้นำ	20
ลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี	27
พฤติกรรมความ เป็นผู้นำ	32
การใช้ LBDQ ในการวิจัย	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความ เป็นผู้นำโดยการใช้	
แบบสอบถาม LBDQ	41
ผลการวิจัยของต่างประเทศ	41
ผลการวิจัยในประเทศ	50
ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ	55
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ	67
ผลการวิจัยของต่างประเทศ	67
ผลการวิจัยในประเทศ	71
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารงานวิชาการ . .	74
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการบริหารงานวิชาการ . .	80
ผลการวิจัยของต่างประเทศ	80
ผลการวิจัยในประเทศ	89
สรุป	90
3 วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	94
ปัญหา	94
วัตถุประสงค์	94
สมมติฐาน	95
ประชากร	96

	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	97
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	103
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
4	การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	109
	ลำดับการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	109
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	110
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	120
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ.....	122
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	122
	สมมติฐานของการวิจัย.....	123
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	123
	สรุปผลการวิจัย.....	125
	อภิปรายผล.....	126
	ขอเสนอแนะ.....	132
	บรรณานุกรม.....	134
	ภาคผนวก.....	144
	ประวัติการศึกษาของผู้วิจัย.....	161

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1	เกณฑ์การให้คะแนน... .. 99
2	ระดับของคะแนนพฤติกรรมความเป็นผู้นำ 100
3	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเป็นรายวิทยาลัยครูและกลุ่มตัวอย่าง 104
4	คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความเป็นผู้นำ พฤติกรรมความเป็นผู้นำด้าน Initiating Structure และพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้าน Consideration ของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 111
5	ผลการเปรียบเทียบโดยใช้ t-test ระหว่างคะแนนพฤติกรรมความเป็น ผู้นำที่กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม เป็นผู้ให้คะแนน.. .. 113
6	ผลการเปรียบเทียบโดยใช้ t-test ระหว่างคะแนนพฤติกรรมความเป็น ผู้นำด้าน Initiating Structure ที่กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม เป็นผู้ให้ คะแนน 114
7	ผลการเปรียบเทียบโดยใช้ t-test ระหว่างคะแนนพฤติกรรมความเป็น ผู้นำด้าน Consideration ที่กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม เป็นผู้ให้คะแนน.. . 115
8	คะแนนความสามารถในการบริหารงานวิชาการของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ.. . 116
9	ผลการเปรียบเทียบโดยใช้ t-test ระหว่างคะแนนความสามารถในการ บริหารงานวิชาการ ที่กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม เป็นผู้ให้คะแนน.. .. 118
10	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความสามารถในการบริหารงาน วิชาการกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำ พฤติกรรมความเป็นผู้นำด้าน Initia- ting Structure และพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้าน Consideration ของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 119

ตารางที่

หน้า

11	ค่าอำนาจจำแนก (t-test) ที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามวัด พฤติกรรมความเป็นผู้นำ (LBDQ)	155
12	ค่าอำนาจจำแนก (t-test) ที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามวัด ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ	157
13	รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.	159
14	คาสติคพื้นฐานที่ใช้ในการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	160

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบที่		หน้า
1	แสดงการศึกษาคู่ในหน่วยงานที่พฤติกรรมของผู้นำเป็นแบบ อัตตาธิปไตยและแบบประชาธิปไตย... .. 33	33
2	แสดงมิติของพฤติกรรมความเป็นผู้นำและพฤติกรรมความเป็นผู้นำ สี่แบบ 35	35
3	แสดงแกนหรือมิติประสิทธิผล 38	38
4	ความสามารถเป็นผลขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน.. 75	75

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย